

CHƯƠNG 2:

LIÊN KẾT HÓA HỌC & CẤU TẠO PHÂN TỬ

Nội dung

1. Những khái niệm cơ bản về liên kết hóa học
2. Liên kết cộng hóa trị
3. Liên kết hydro
4. Liên kết Van Der Vaal

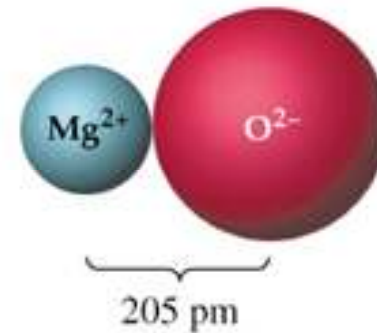
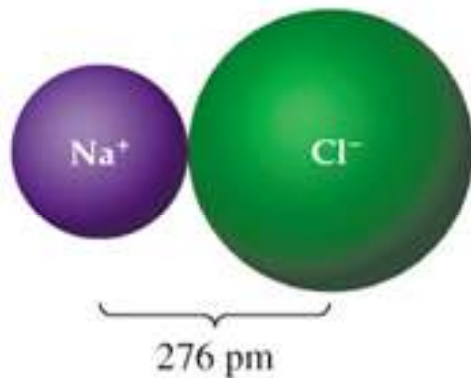
1. Những khái niệm cơ bản về liên kết hóa học

1.1 Bản chất của liên kết

- Các loại liên kết hoá học đều cùng có bản chất điện, do tương tác của hạt nhân nguyên tử và electron
- Chỉ có các electron hóa trị (electron lớp ngoài cùng tham gia vào liên kết hóa học)

1.2. Độ dài liên kết

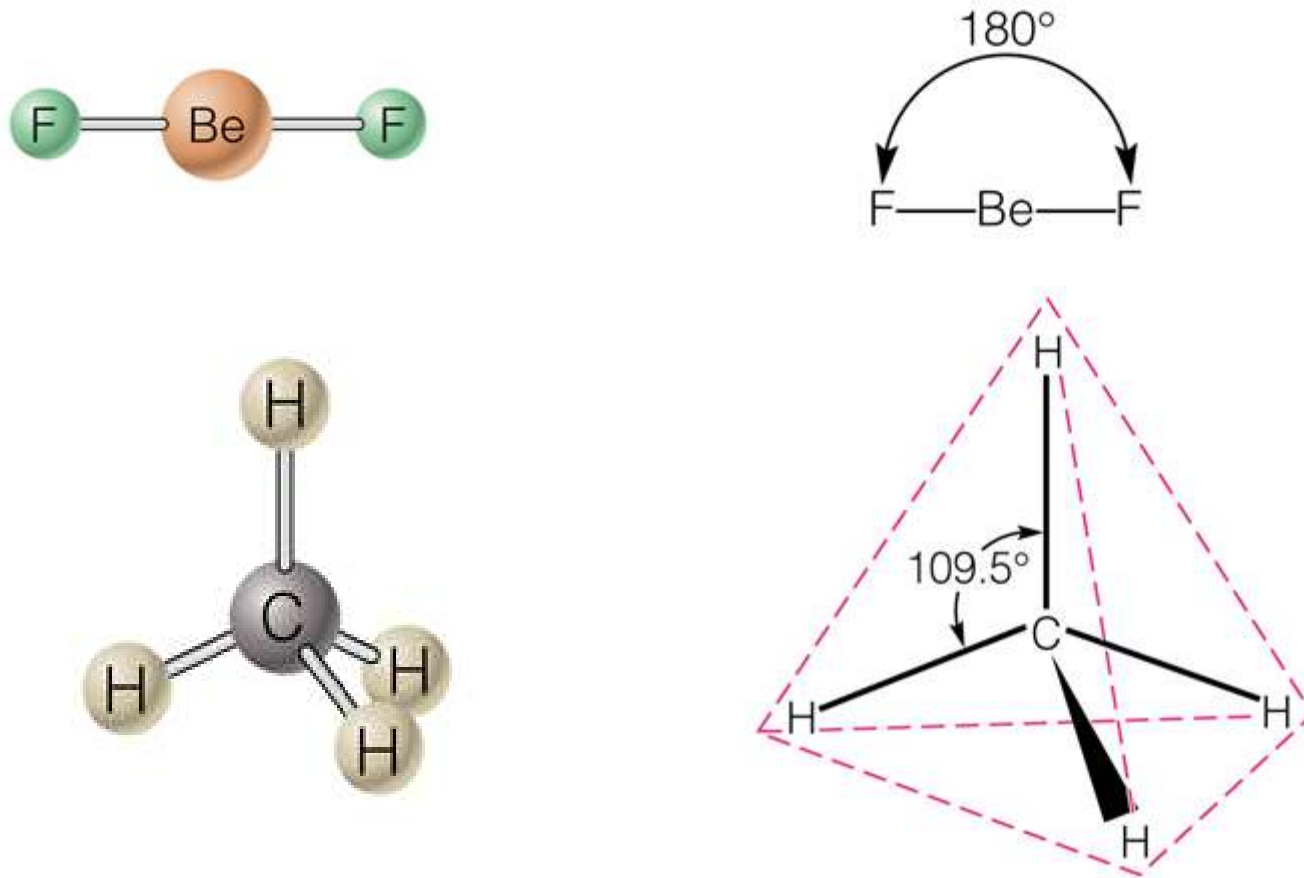
là khoảng cách giữa hai hạt nhân nguyên tử liên kết với nhau.

Ví dụ	Liên kết:	H-F	H-Cl	H-Br	H-I
	d (Å^0)	0,92	1,28	1,42	1,62

1.3. Góc hóa trị

Là góc tạo thành bởi 2 đoạn thẳng nối hạt nhân nguyên tử trung tâm với 2 hạt nhân nguyên tử liên kết.

1.4. Bậc liên kết

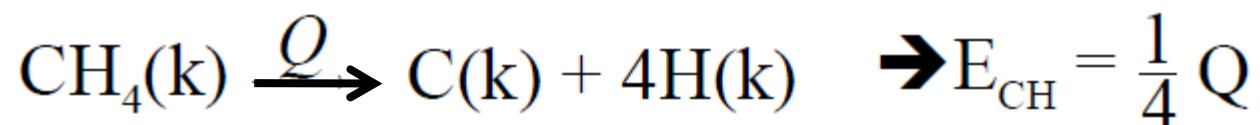
Bậc liên kết là số liên kết tạo thành giữa 2 nguyên tử tương tác trực tiếp với nhau

Etan	$\text{H}_3\text{C}-\text{CH}_3$	blk = 1
Eten	$\text{H}_2\text{C}=\text{CH}_2$	blk = 2
Etin	$\text{HC}\equiv\text{CH}$	blk = 3

1.5. Năng lượng liên kết

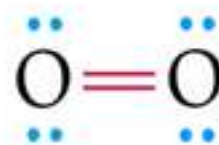
Năng lượng cần tiêu tốn để phá hủy liên kết có trong 1 mol phân tử ở trạng thái khí

$$E_{\text{H-H}} = 431 \text{ kJ/mol}$$

➤ Năng lượng liên kết càng lớn → liên kết càng bền

➤ Năng lượng liên kết phụ thuộc vào độ dài liên kết, bậc liên kết.

Bond length:

148 pm

121 pm

110 pm

Bond strength:

213 kJ/mol

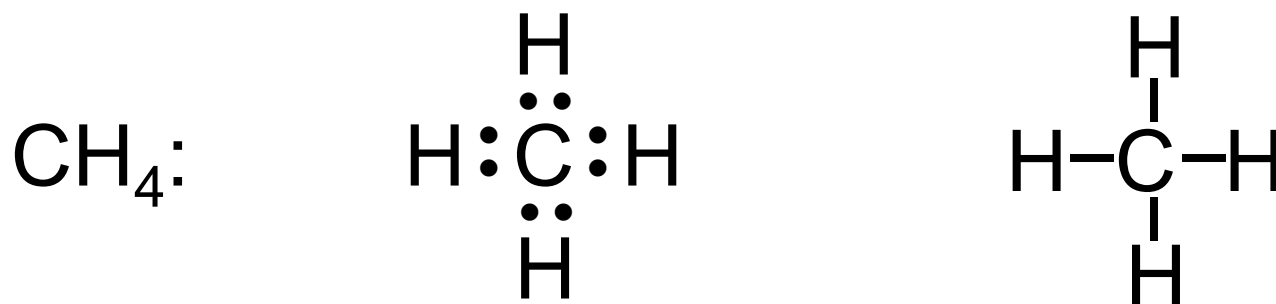
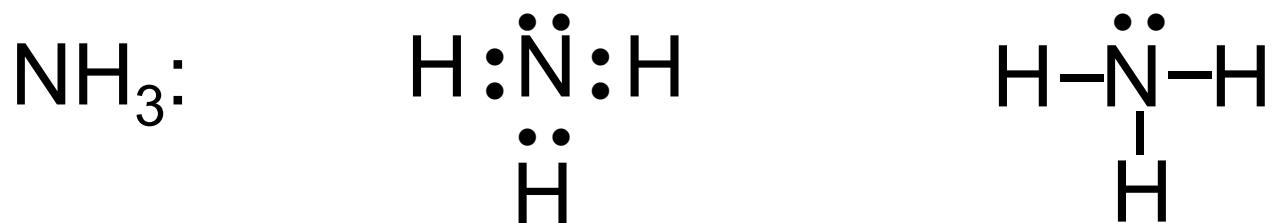
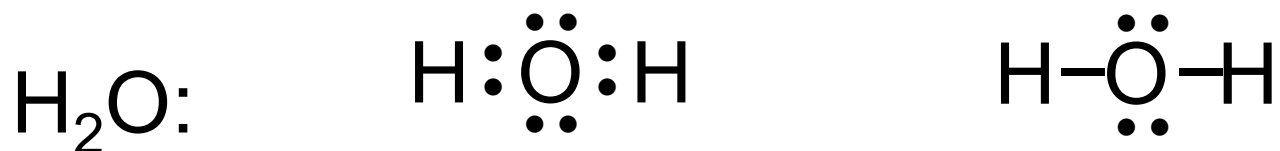
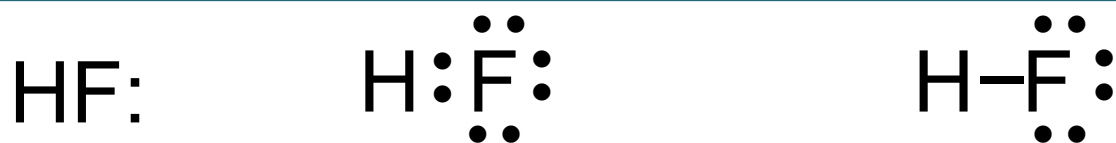
498 kJ/mol

945 kJ/mol

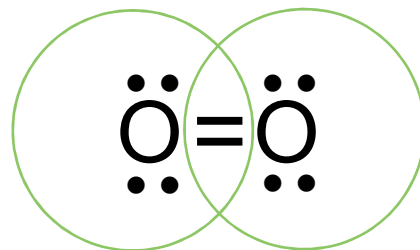

2. LIÊN KẾT CỘNG HÓA TRỊ

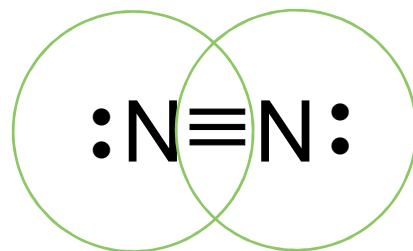
Liên kết cộng hoá trị theo Lewis (1916)

O₂:

N₂:

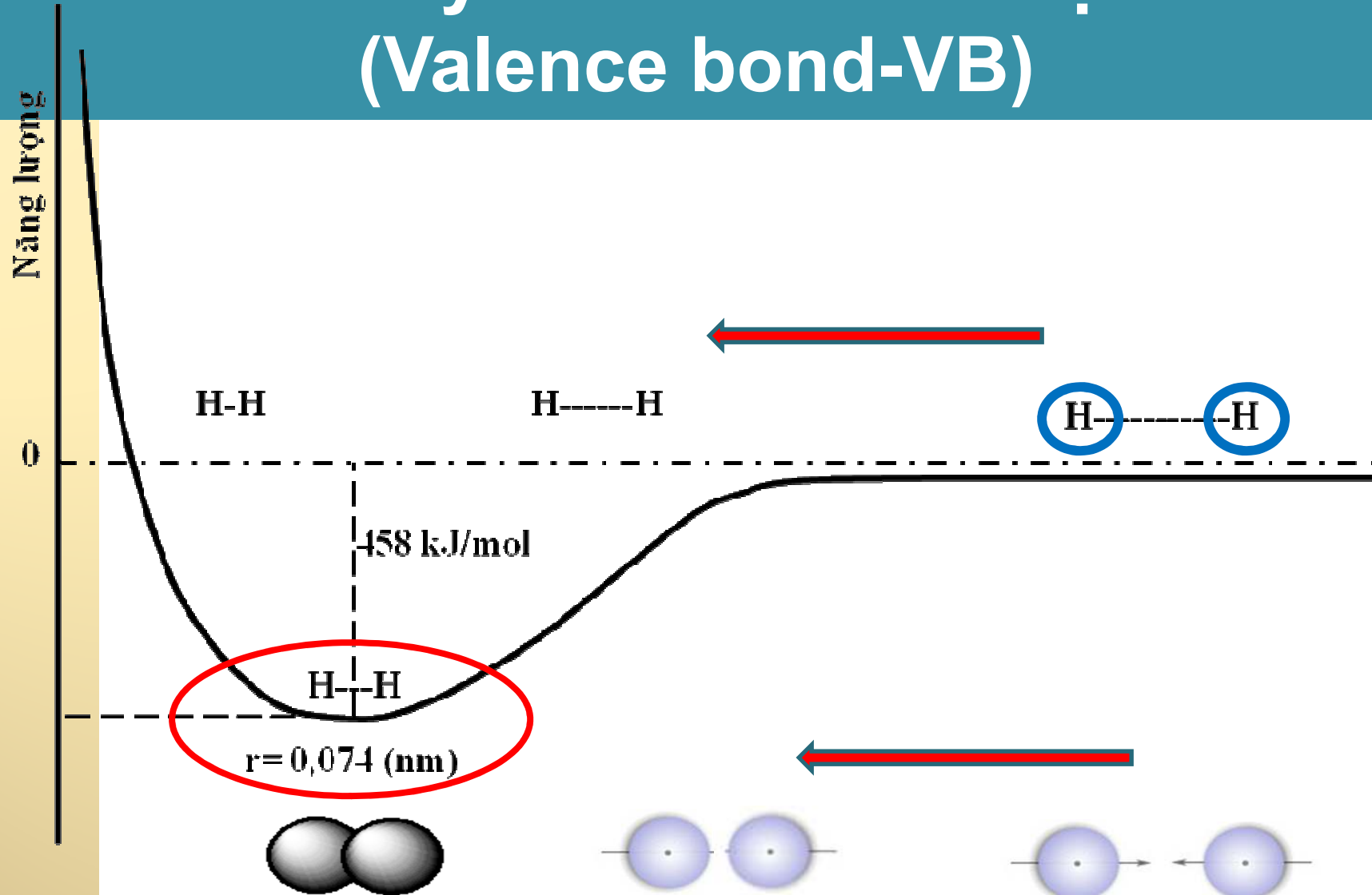

LIÊN KẾT CỘNG HÓA TRỊ THEO CƠ HỌC LƯỢNG TỬ

PHƯƠNG PHÁP LIÊN KẾT HÓA TRỊ
(VB)

PHƯƠNG PHÁP ORBITAL PHÂN TỬ
(MO)

Thuyết liên kết hoá trị (Valence bond-VB)

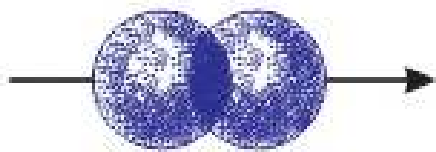
Liên kết cộng hóa trị hình thành do **sự xen phủ** của hai orbital, trong đó có 2 electron có spin trái dấu

Liên kết cộng hóa trị *càng bền* khi *độ che phủ* của các orbital nguyên tử *càng lớn*

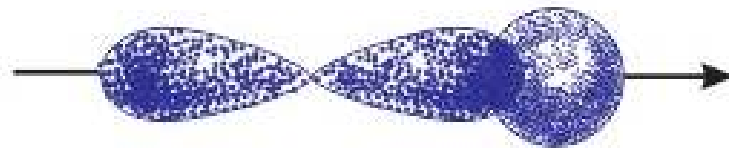
Các kiểu xen phủ

❖ Xen phủ trực liên nhân

Liên kết sigma σ

s-s

s-p

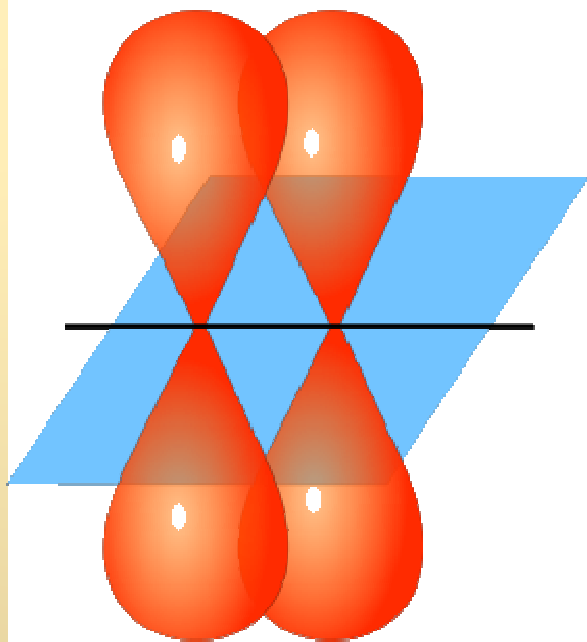

p-p

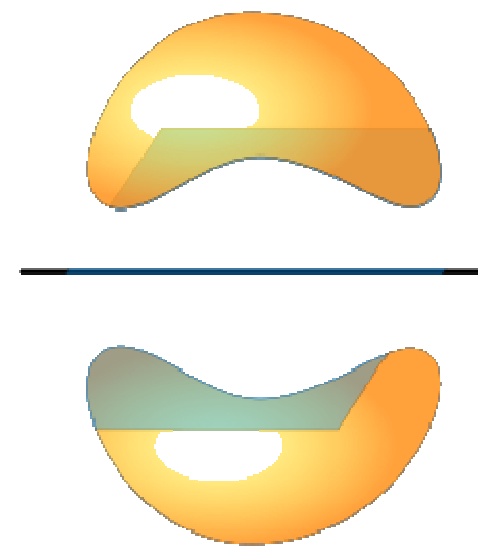
❖ Xen phủ hông (bên)

Liên kết pi π

p-p

Thuyết lai hóa các orbital nguyên tử

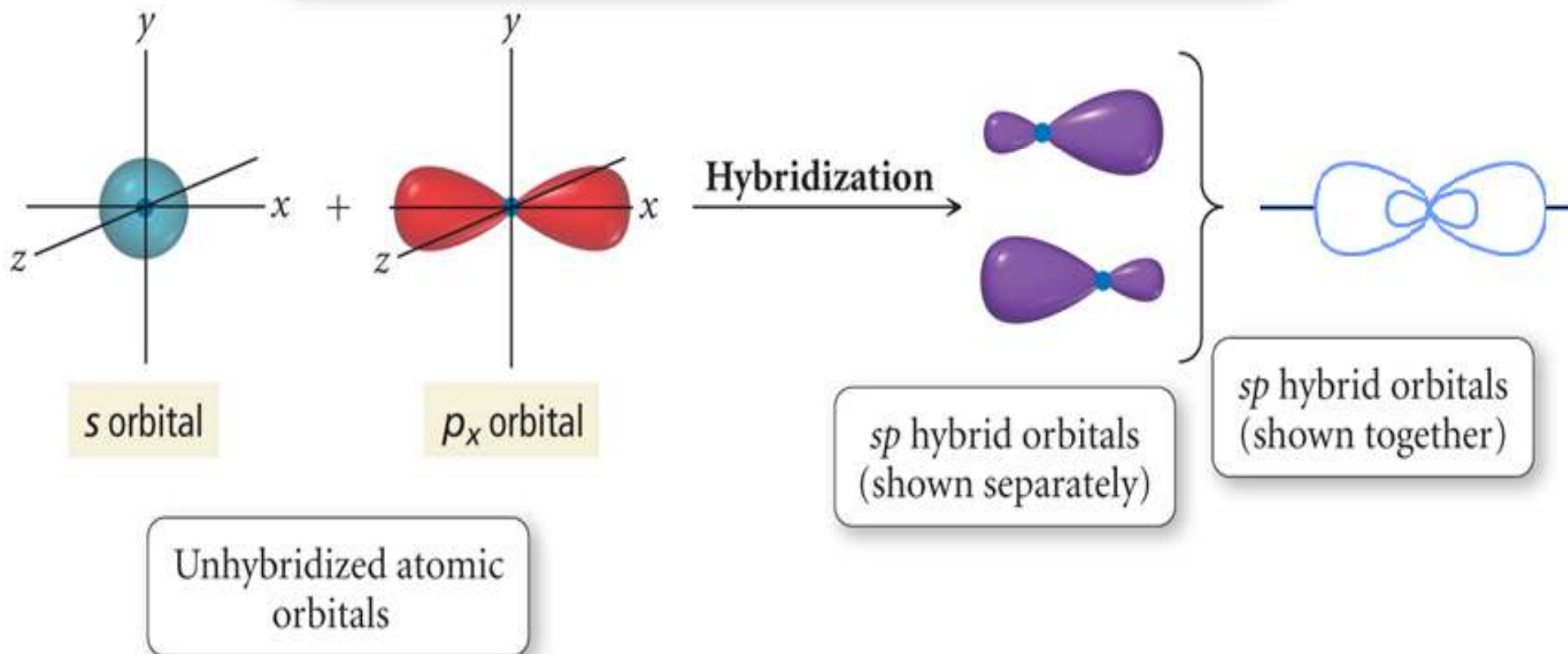
- Trước khi tham gia liên kết, các orbital s, p, d tổ hợp lại với nhau để tạo ra các orbital lai hóa.
- Có bao nhiêu AO tham gia lai hóa thì có bấy nhiêu AO lai hóa tạo thành.
- Các orbital lai hóa có năng lượng, hình dạng, kích thước giống nhau và bố trí đối xứng trong không gian.
- Các kiểu lai hóa sp^3 , sp^2 , sp , sp^3d , sp^3d^2

Lai hóa sp

Formation of sp Hybrid Orbitals

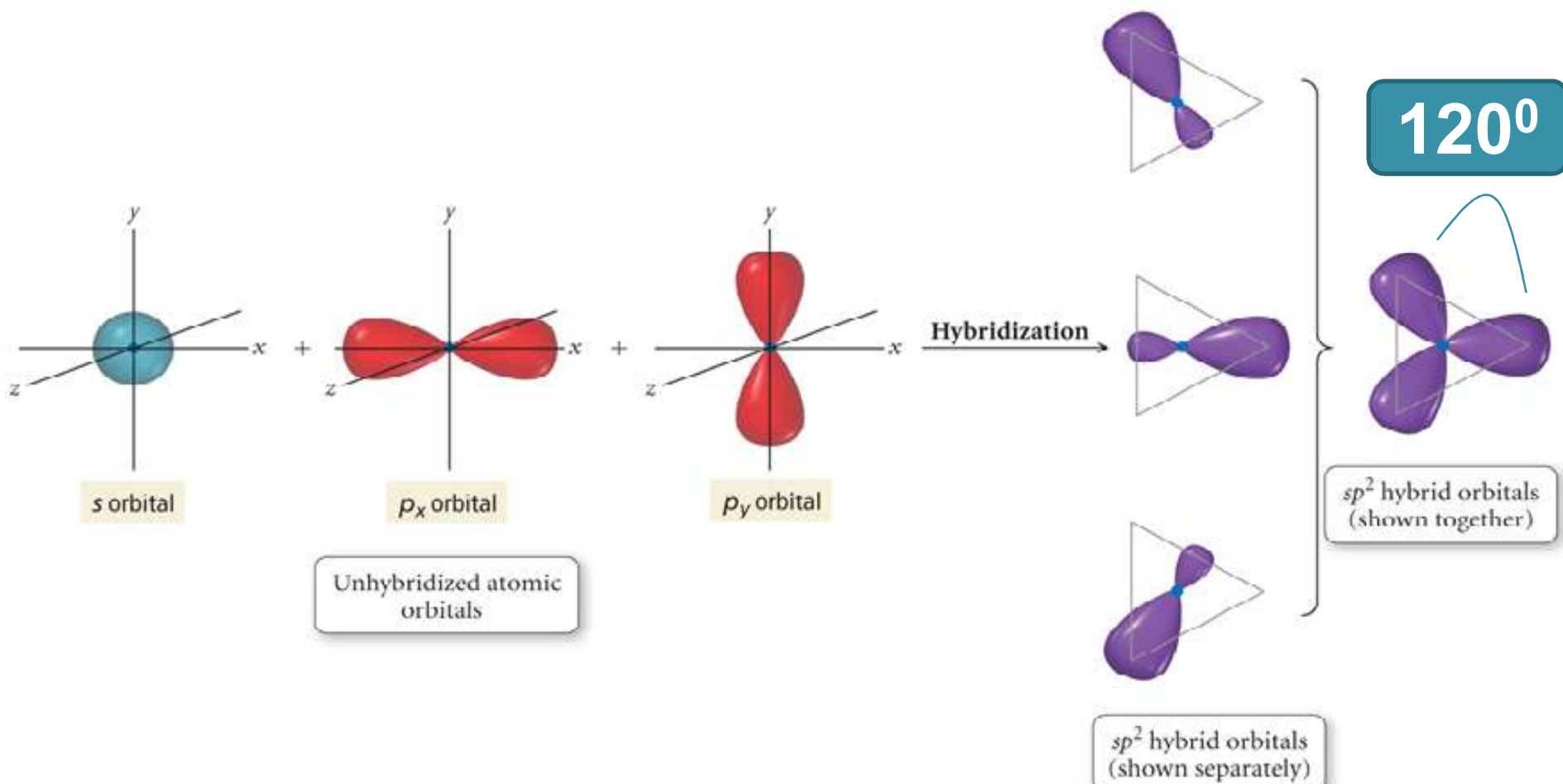
One s orbital and one p orbital combine to form two sp orbitals.

Lai hóa sp^2

Formation of sp^2 Hybrid Orbitals

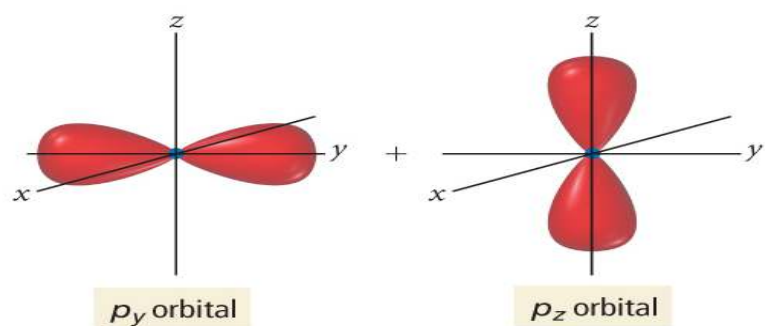
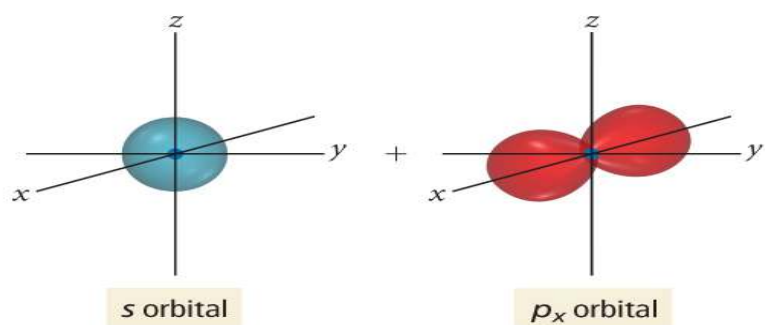
One s orbital and two p orbitals combine to form three sp^2 orbitals.

Lai hóa sp^3

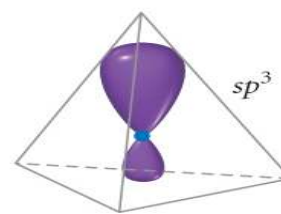
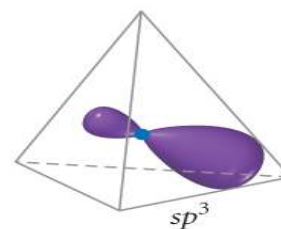
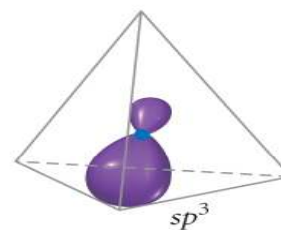
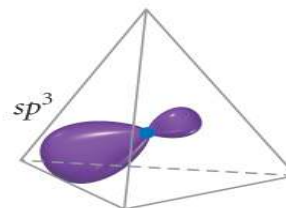
Formation of sp^3 Hybrid Orbitals

One s orbital and three p orbitals combine to form four sp^3 orbitals.

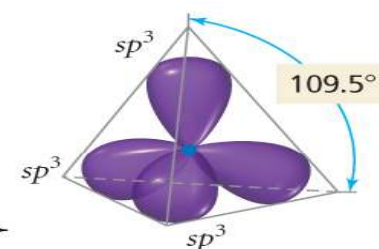
Unhybridized atomic orbitals

Hybridization $\rightarrow$

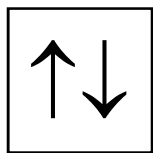
sp^3 hybrid orbitals (shown separately)

109,5°

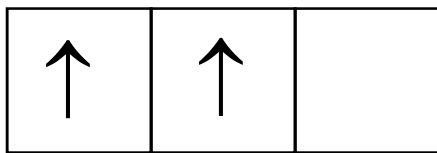

sp^3 hybrid orbitals (shown together)

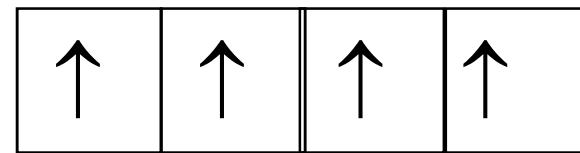
C

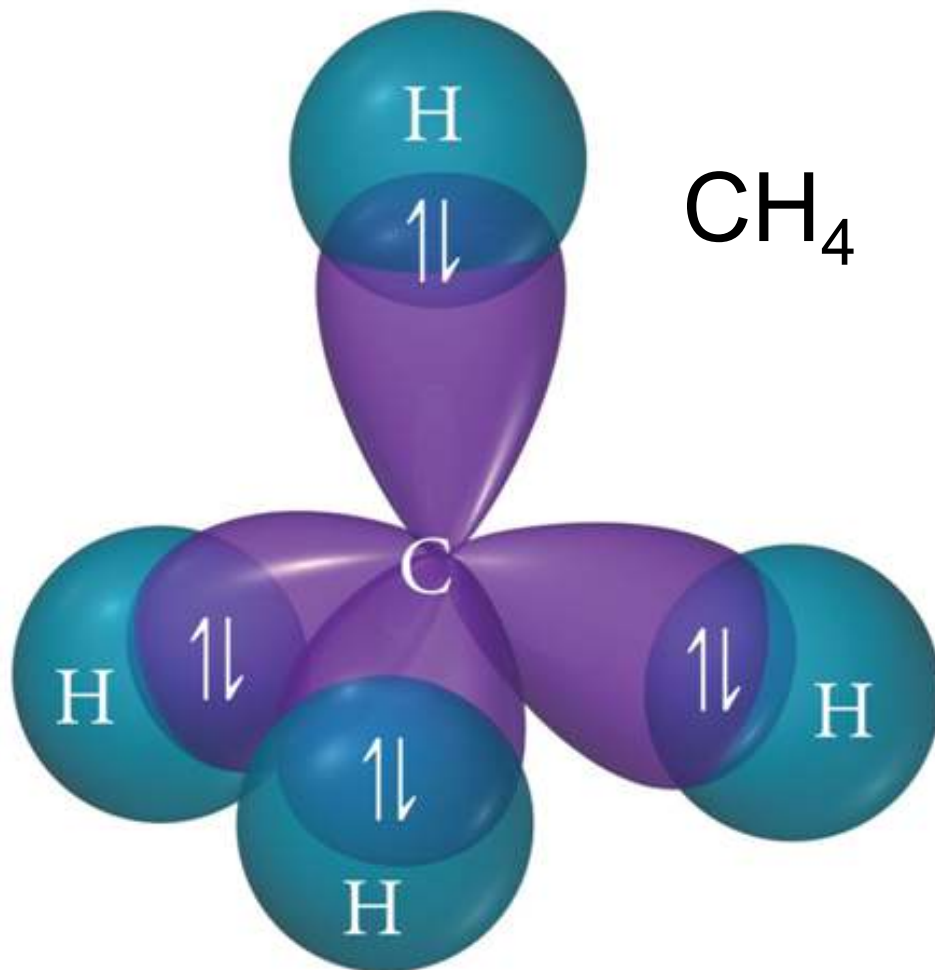
2s

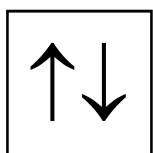
2p

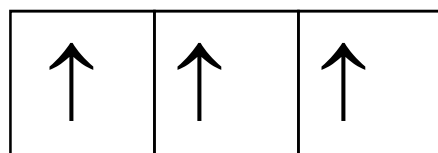
4sp³

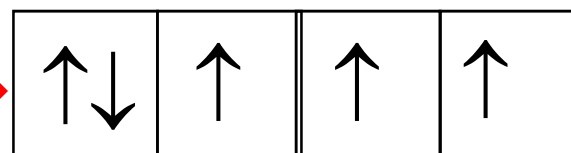
N

2s

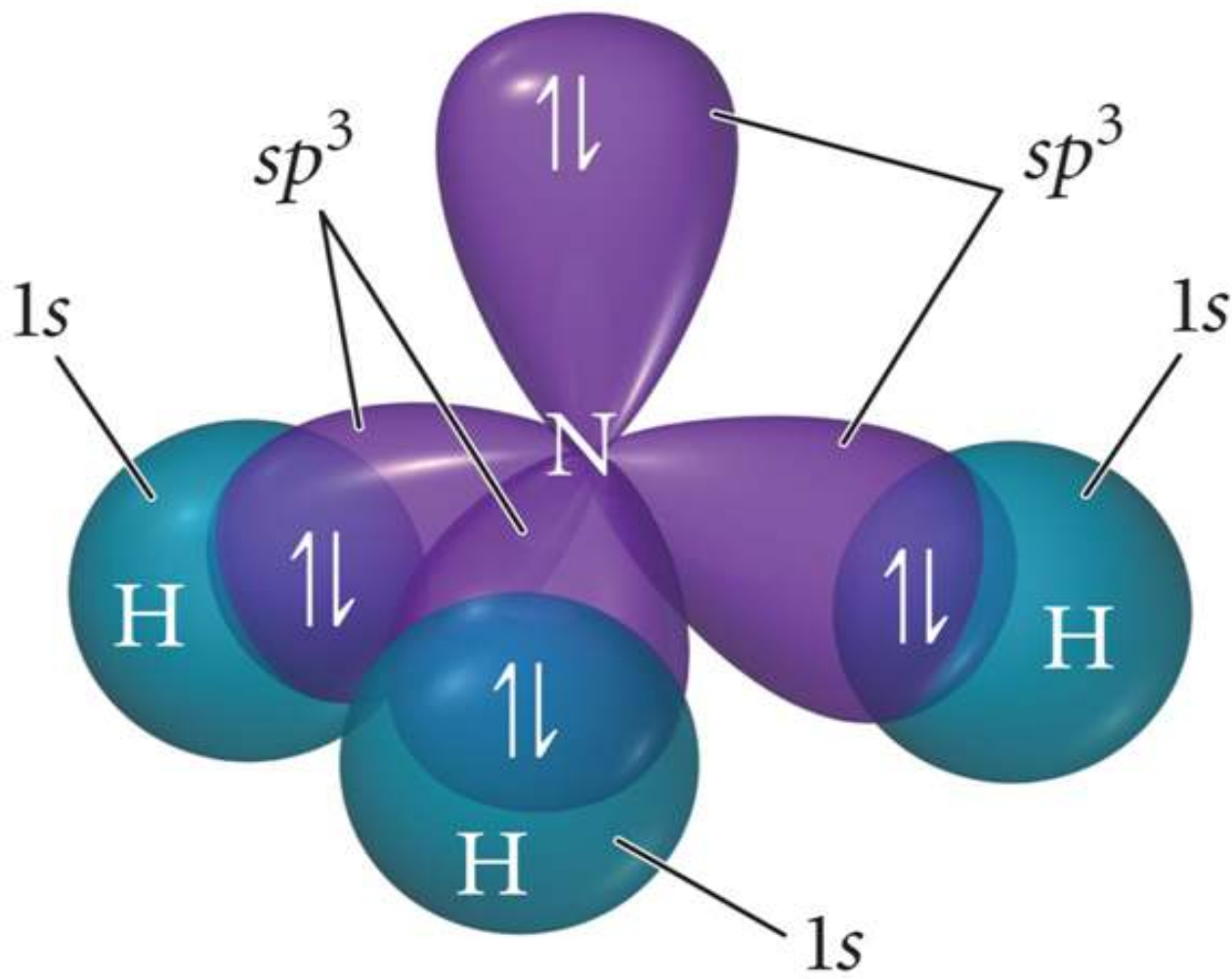

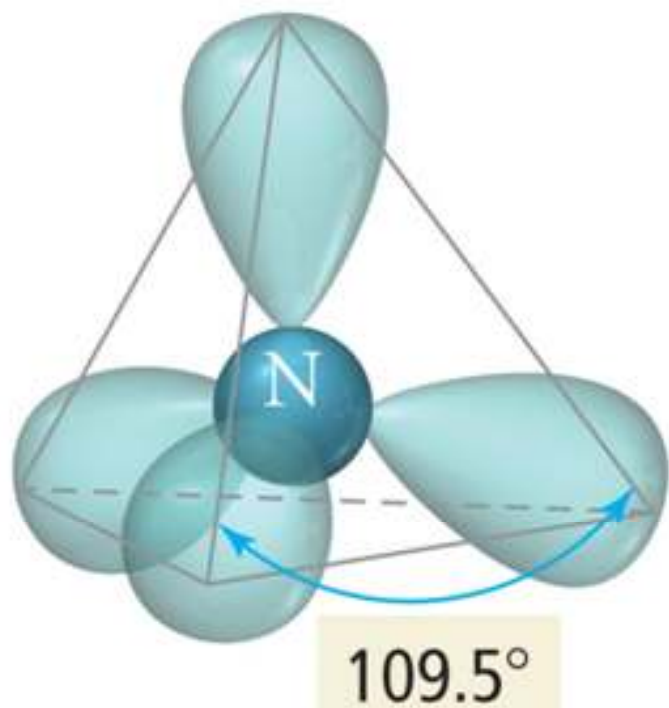
2p

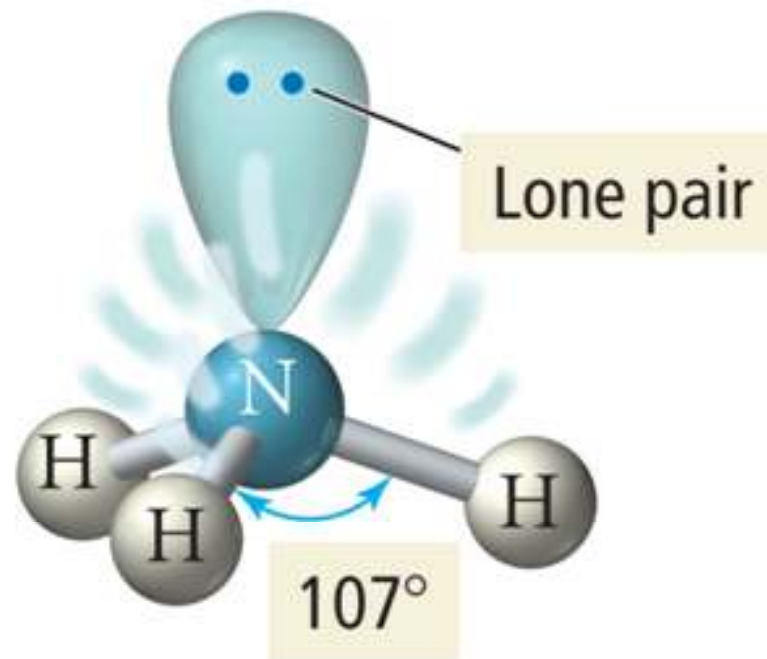
4sp³

NH₃

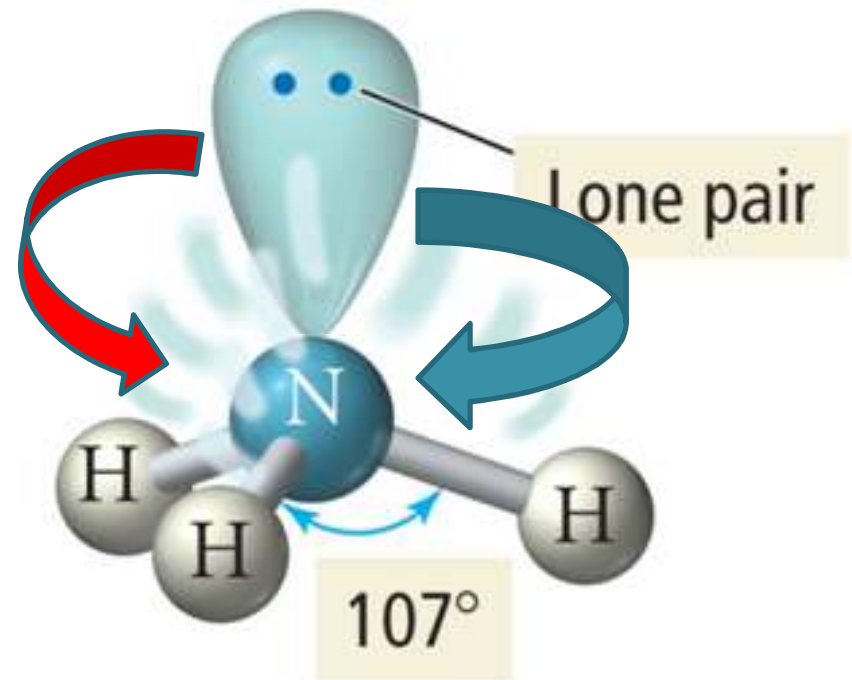
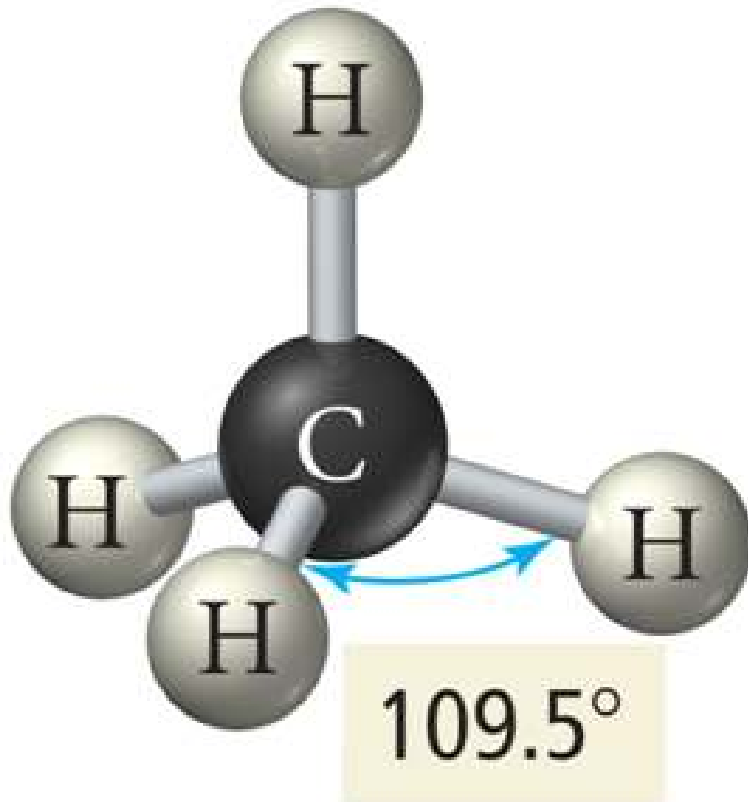
Ideal tetrahedral
geometry

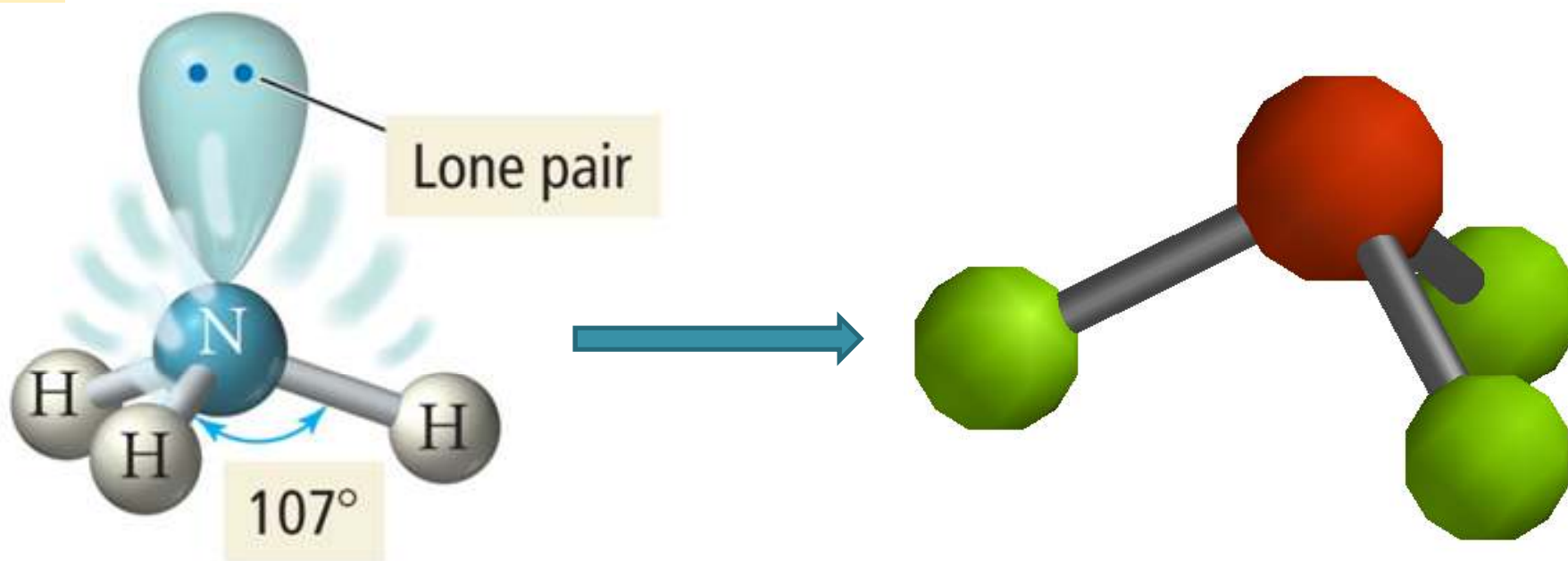
Actual molecular
geometry

Thuyết đẩy nhau giữa các cặp electron hóa trị (VSEPR)

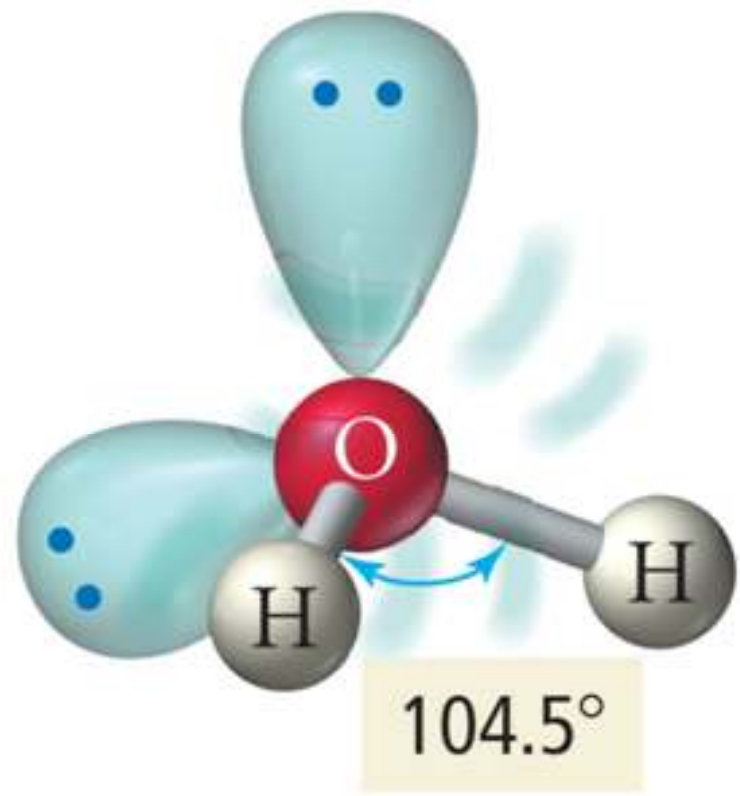
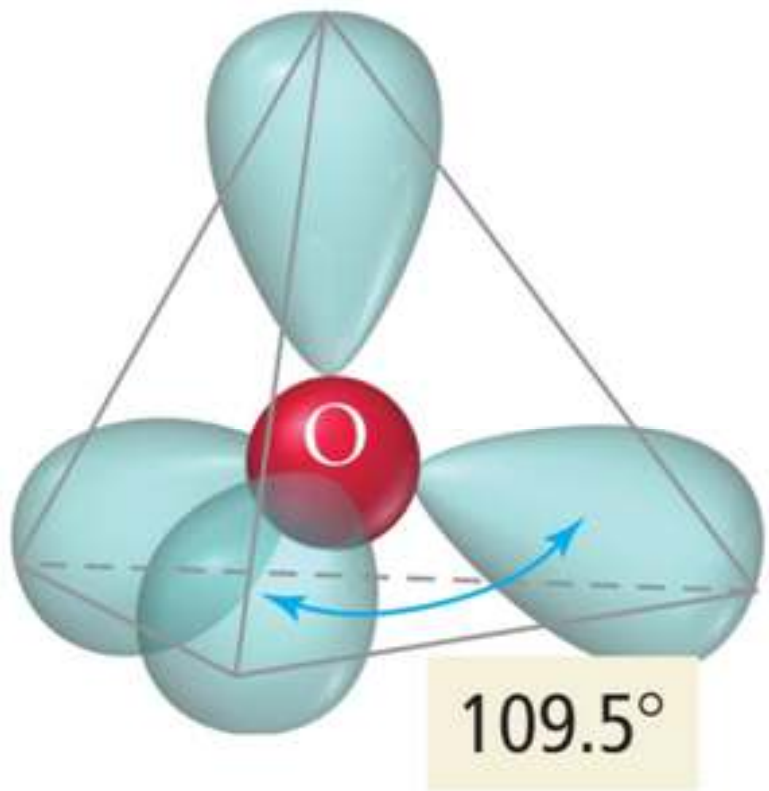
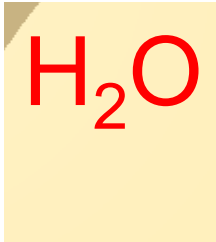
NH_3

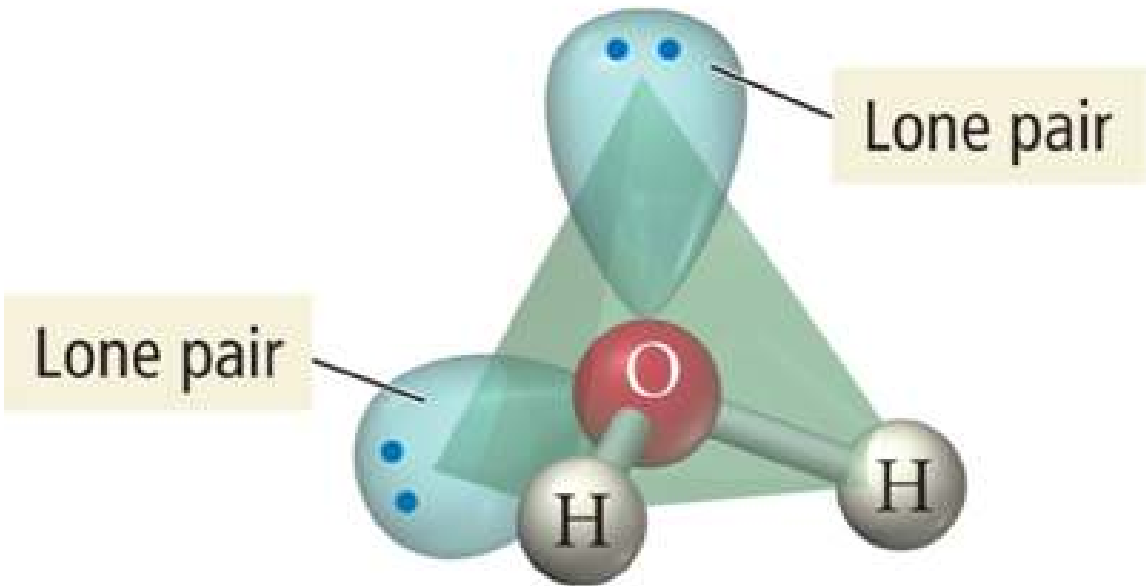
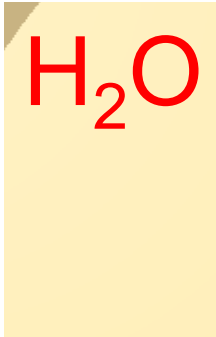

NH_3

Dự đoán trạng thái lai hóa

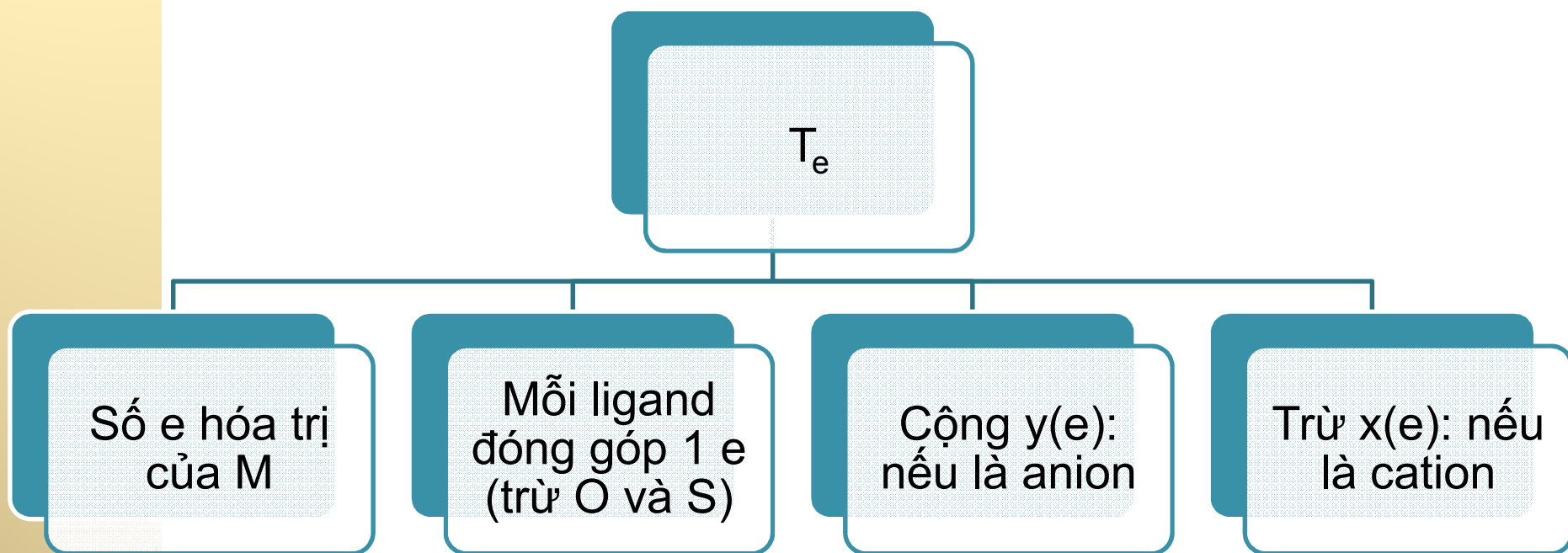
SỐ ĐIỆN TỬ (T_e)	TRẠNG THÁI LAI HÓA
4	sp
6	sp ²
8	sp ³
10	sp ³ d
12	sp ³ d ²

Tính T_e

Xét các hợp chất: ML_n , ML_n^{x+} , ML_n^{y-}

M: nguyên tử trung tâm.

L: các nguyên tử biên (ligand)

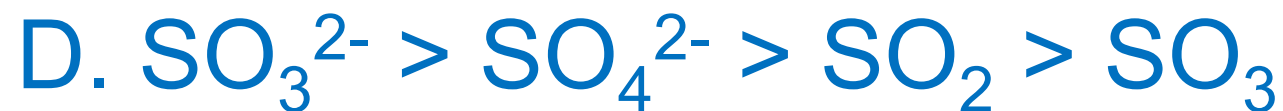
Ví dụ

PHÂN TỬ/ ION	NGUYÊN TỬ TRUNG TÂM	T_e	TRẠNG THÁI LẠI HÓA
CO_2	C		
NO_2	N		
NH_4^+	N		
NH_2^-	N		
NO_2^-	N		
CO_3^{2-}	C		

❖ Ví dụ 1: Chọn câu trả lời đúng:
trong phân tử NH_3 kiểu lai hóa của N
và dạng hình học của phân tử NH_3 là:

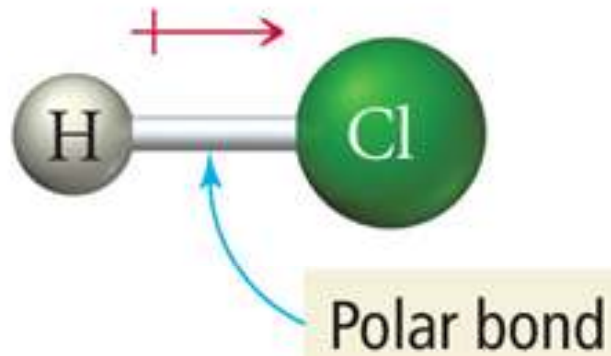
- A. sp^3 , tháp tam giác
- B. sp^2 , tam giác phẳng
- C. sp^2 , góc
- D. sp , thẳng hàng.

❖ Ví dụ 2: Dãy có góc hóa trị OSO giảm dần:

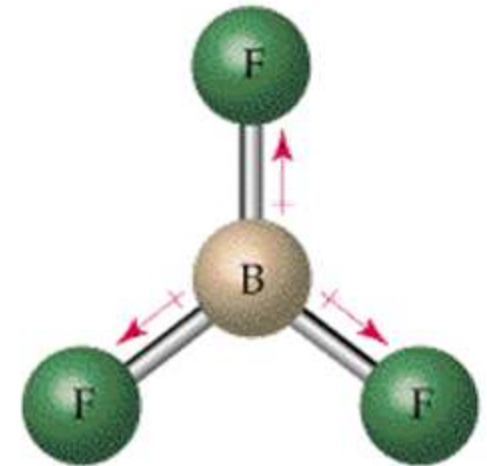
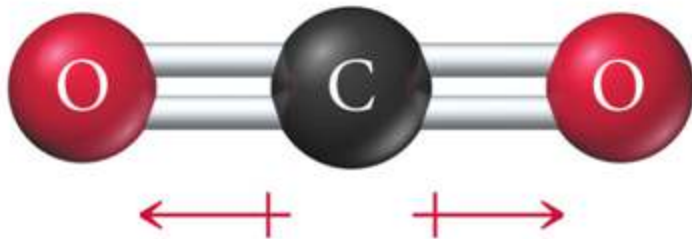

Độ phân cực của phân tử

Momen lưỡng cực

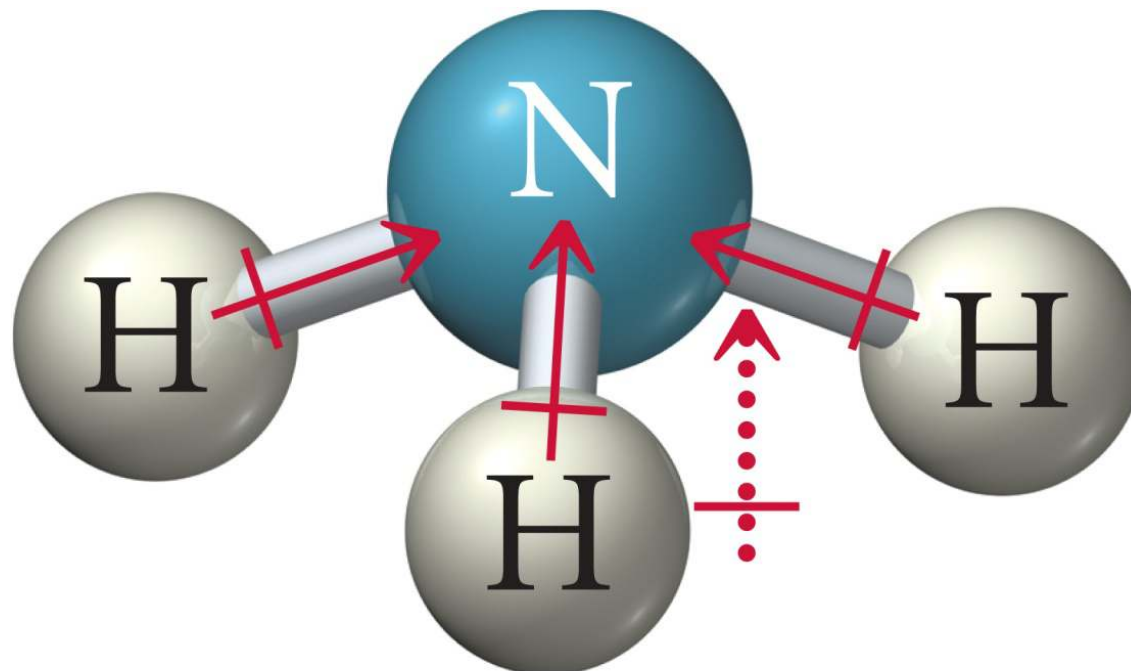
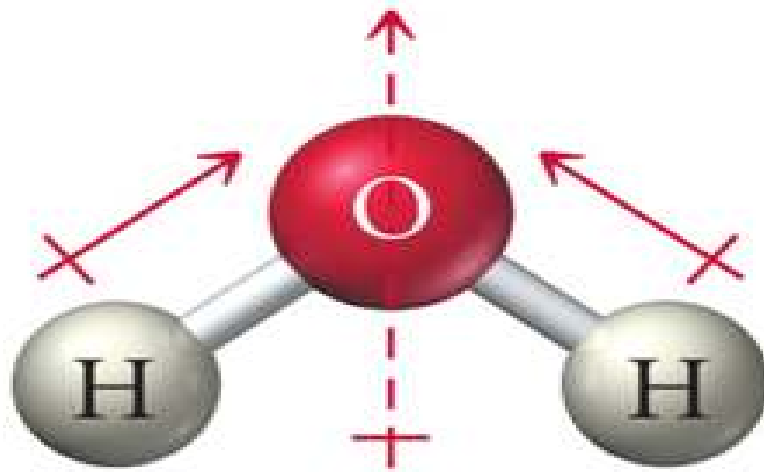

No net dipole moment

Nonpolar

Copyright © 2008 Pearson Prentice Hall, Inc.

❖ Ví dụ 4: Phân tử có momen lưỡng cực $\mu = 0$:

3. LIÊN KẾT HYDRO

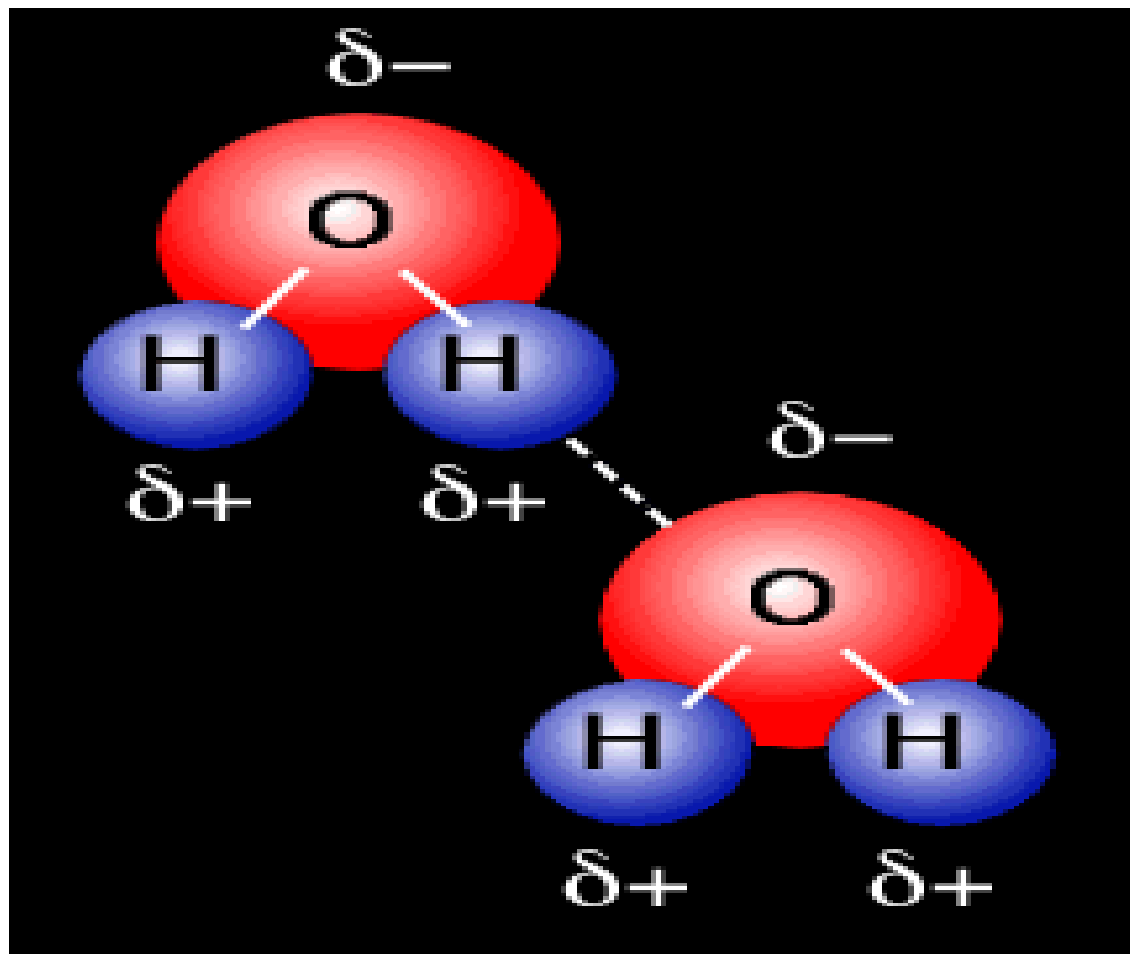
Là liên kết được hình thành bởi **nguyên tử H linh động** (H liên kết với 1 nguyên tử có độ âm điện lớn) với 1 **nguyên tử có độ âm điện lớn** khác.

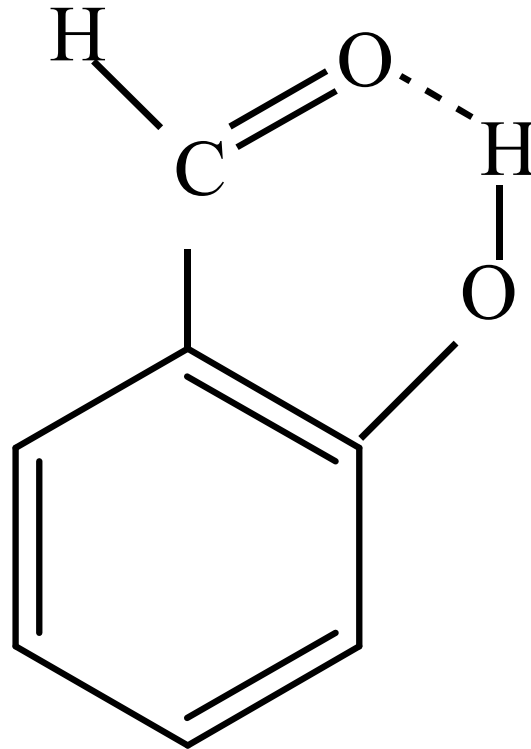
X, Y là các nguyên tử có độ âm điện lớn (**F, O, Cl, N**)

PHÂN LOẠI

❖ Liên kết hydro **liên phân tử**

❖ Liên kết hydro **nội** phân tử

andehit salyxilic

Ảnh hưởng của liên kết Hydro

➤ *Liên kết Hydro liên phân tử* làm tăng **hiệt độ sôi**, **hiệt độ nóng chảy** của hợp chất

○ C_2H_5OH có t_s , t_{nc} cao hơn CH_3OCH_3

○ CH_3COOH có t_s , t_{nc} cao hơn $HCOOCH_3$

➤ ***Liên kết Hydro liên phân tử*** với dung môi làm tăng **độ tan** của hợp chất trong dung môi đó.

○ C_2H_5OH tan trong H_2O tốt hơn trong CH_3OCH_3

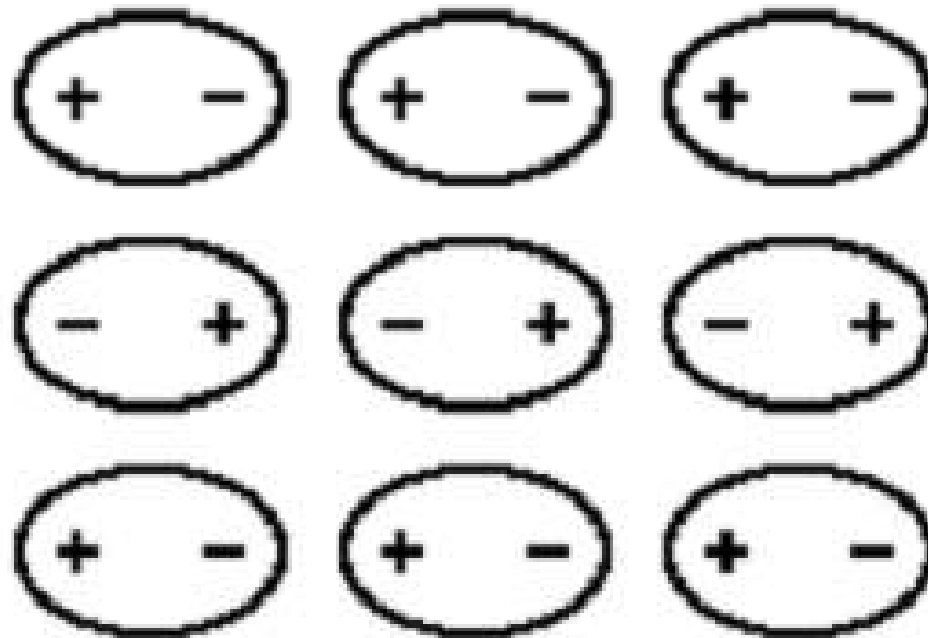
4. LIÊN KẾT VAN DER WALLS

- ❖ Là liên kết được hình thành giữa các phân tử trung hòa
- ❖ Có tính không định hướng, không bão hòa, không chọn lọc

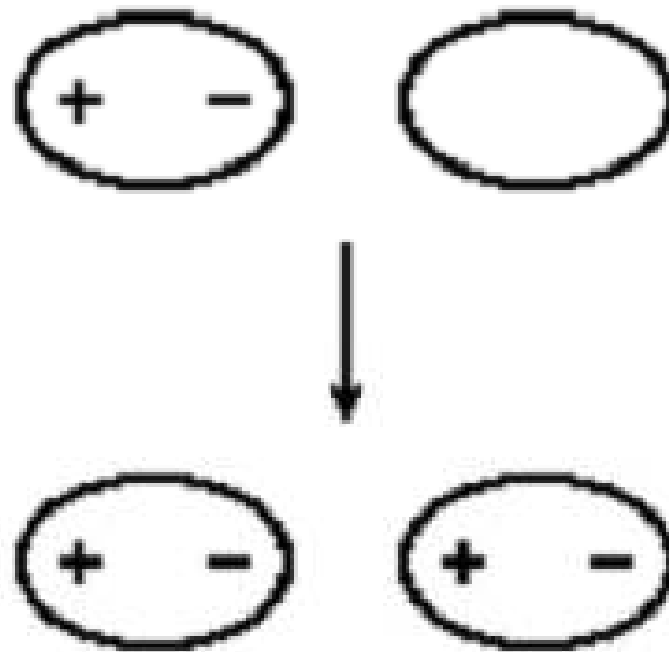
PHÂN LOẠI

❖ Tương tác định hướng

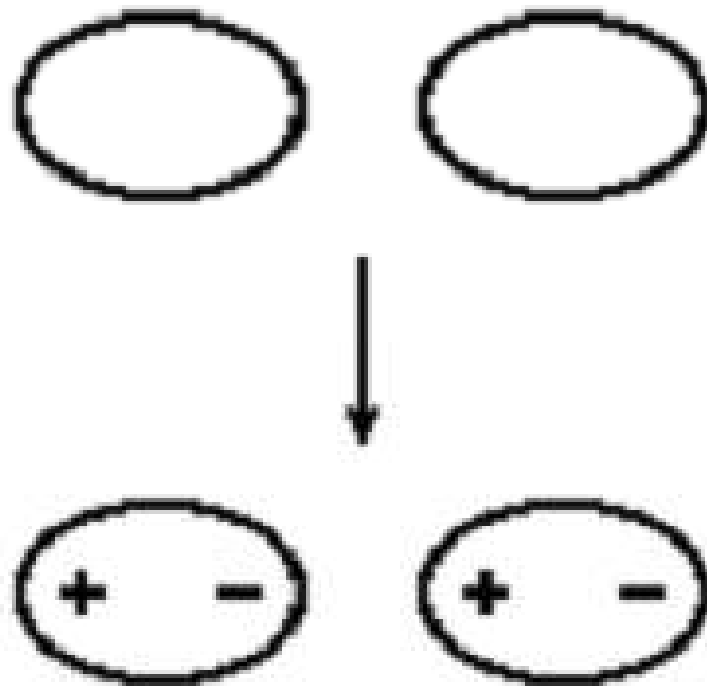
Tương tác định hướng

❖ Tương tác cảm ứng

Tương tác cảm ứng

❖ Tương tác khuếch tán

Tương tác khuếch tán

TÍNH CHẤT

- ❖ Lực định hướng > Lực cảm ứng > Lực khuếch tán
- ❖ Lực VDW càng lớn khi **kích thước** (khối lượng) càng lớn

❖ Ví dụ : Trong các khí CO_2 , SO_2 , NH_3 , He thì khí khó hóa lỏng nhất là:

a. CO_2

b. SO_2

c. NH_3

d. He